

MALÁN MIHÁLY

(1900—1968)

A tudomány az ember élettartamát a megélt évek számával fejezi ki. Életünk lényegét azonban nem annyira az évek száma, mint azok tartalma fejezi ki hűen. Malán Mihály professzor 1900-ban született és az elmúlt hónapban töltötte be életének 68. évét, s ebből közel ötven évet dolgozott a magyar tudomány, az antropológia szolgálatában.

1920-ban — már egyetemi tanulmányai idején — Lenhossék Mihály professzor mellett tanársegéd, majd adjunktus a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Embertani intézetében. 1937-ben ugyanez az egyetem magántanárrá habilitálja. 1934—1935 években külföldi ösztöndíjasként Berlinben Eugen Fischer professzor mellett folytat kutató munkát. 1941-ben a kolozsvári Tudományegyetemre nevezik ki tanszékvezető egyetemi tanárnak, ahol rövid idő alatt kitűnően felszerelt Embertani Intézetet szervez. 1945-ben a Teleki Pál Tudományos Intézet Embertani Csoportjának vezetője. 1949-től 1958-ig a Természettudományi Múzeum Embertani Tárának tudományos munkatársa. 1950-től a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karának Embertani Tanszékén megbízott tanszékvezető, majd 1963. évtől annak kinevezett tanszékvezető egyetemi tanára. 1967-ben ebből az intézetből vonult nyugalomba.

Az évszámok egymásutánja csak adatszerű foglalatát adja életpályájának. A tartalom, ami e mögött volt, annál sokkal többet mondó. Az elmúlt negyvenéves esztendő alatt nevelt és oktatott; széleskörű tudományos munkát végzett; kétszer szervezett jól felszerelt, modern egyetemi embertani intézetet és teremtett maga körül fiatal kutatókból álló gárdát. Múzeumi munkássága során számos ásatáson vett részt és kiállítások szervezésében vállalt irányító feladatokat. Széleskörű oktatói, kutatói, szervezői munkássága mellett példamutató ismeretterjesztő tevékenységet fejtett ki szóban és írásban.

Tudományos munkásságának profilját tömören akként foglalhatjuk össze, hogy a fizikai antropológián belül a származástantól és a humánpaleontológiától a humánogenetikáig terjedően kezdeményezett és végzett kutatásokat. Tudományos kutató munkájában a klasszikus és modern szemlélet egyeztetésének képviselője volt, és akár a testfejlődés, növekedés, akár az ikrek vizsgálatával vagy a népségek antropológiai arculatának vizsgálatával foglalkozott, mindenkor a humánbiológia és a humánogenetika szempontjai állottak érdeklődésének homlokterében.

A közel másfélszáz magyar és idegennyelvű tanulmánya, közleménye, monográfiája, önálló munkái értékes és maradandó eredményekkel gazdagította az emberre és a magyarságra vonatkozó antropológiai ismereteinket.

Kutatásainak eredményei itthon és külföldön széleskörben váltak közismertté és szereztek elismerést a magyar antropológiának.

Az elmúlt négy évtized folyamán számos nemzetközi konferencián és kongresszuson vett részt.

Széleskörű, elmélyült szakmai tudása és nagy műveltsége leginkább az egyetemi oktatás keretében bontakozott ki. Oktatói munkáját a megalapozott tárgyi tudás átadásának képessége és a közvetlen emberi kapcsolat határozta meg. A fiatal antropológus nemzedék legjobbjai intézetéből kerültek ki. Kitűnő érzékkel irányította a kezdő kutatókat témaválasztásukban, majd időt és fáradságot nem kímélve segített a témák kidolgozásában.

A közel félévszázados tudományos pályája során számos nehézséggel kellett megküzdenie. Optimizmusa és tudományos meggyőződése alapján vállalta a küzdelemet, mert ezt követelte tőle a tudomány szolgálatára. A magyar antropológia Malán Mihály professzor személyében kitűnő szakembert, elsőrangú oktatót veszített.

A Magyar Tudományos Akadémia Antropológiai Bizottsága, a magyar antropológusok, munkatársai és tanítványai őszinte megindultsággal vesznek búcsút Malán Mihály professzortól, aki kitűnő kutató volt, emberként állt a fiatalok mellett, emberi közelséget teremtve adta át tudását elsősorban is azért, hogy a hazai antropológia fejlődését előmozdítsa, szolgálja.

Emlékét megbecsüléssel és kegyelettel őrizzük meg.

Nemeskéri János

VÉRTES LÁSZLÓ

(1914—1968)

1968. augusztus 20-án súlyos és pótolhatatlan veszteség érte a magyar ősrégészetet. Vértés Lászlót, a nagytehetségű kutatót, munkásságának teljében ragadta el a halál. Kora fiatalságától kezdve barlangkutatással, majd paleontológiával és végül ősrégészettel foglalkozott. A magyarországi paleolit kutatásban rendkívüli eredményeket ért el, amelyek világszerte ismertté tették nevét.

1945-ben lépett a Magyar Nemzeti Múzeum szolgálatába, ahol előbb a Természettudományi Múzeumban, majd a Történeti Múzeumban folytatott tudományos kutató munkát. Rendkívüli akaraterevével és nagy tehetséggel végzett kutatásai elismeréseként előbb a kandidátusi, majd a tudományok doktori fokozatot nyerte el.

A paleolit kutatásban végzett munkájának csupán a legfontosabb állomásait emelve ki, említést kell tennünk az istállóskői barlangban, majd a tatai lösztelepen és végül a vértesszöllősi előemberi település helyén végzett páratlan értékű feltárásokról. A vértesszöllősi előemberi feltárás tudományos pályájának megkoronázását jelentette, amennyiben paleontológiai, ősrégészeti és ősembertani szempontból ez az ásatás világviszonylatban rendkívüli eredményeket jelentett, és ami még annál is jelentősebb, az emberi evolúció értelmezésének az ott talált előemberi koponyacsont lelet új perspektívákat nyitott.

Tudományos munkássága folyamán számos tanulmányt, monográfiát és önálló könyvet írt, és amellet biztos kézzel és könnyed stílussal népszerűsítette a tudomány eredményeit.

A magyar antropológia Vértés László személyében egy kitűnő kutatót, rendkívüli embert veszített. Emlékét megbecsüléssel és kegyelettel őrizzük meg.

Nemeskéri János